

ELS PASTORETS I EL CENTRE, AHIR I AVUI

No és agosarat dir que és complicat trobar una família santquirzenca que no hagi estat vinculada, d'una manera o altra, ja sigui com a actors, col·laboradors, tècnics o espectadors, a *Els Pastorets* de Frederic Soler i Pitarra, que es representen al poble des del 1899. Una tradició que ha passat en generació en generació i que ha esdevingut la màxima expressió de la cultura popular i de la memòria col·lectiva santquirzenca. Una història i evolució que ha estat, des de sempre, íntimament lligada al que avui coneixem com a Teatre El Centre.

Escrits al 1891 pel dramaturg català Frederic Soler i Pitarra, *Els Pastorets*, coneguts també com a *El Bressol de Jesús o Garrofa i Pallanga*, es van representar a Sant Quirze de Besora per primera vegada el 1899, vuit anys després de la seva estrena al Teatre Romea de Barcelona. La intenció de l'obra era (i és) clara: entretenir i fer passar una estona divertida a tots els espectadors.

En aquell moment ja es disposava d'un espai per a la representació de l'obra, ja que en diversos documents de l'època es fa esment primer a un local anomenat Teatre Calderón i, posteriorment, al Saló de Teatre de la Joventut Catòlica. Es creu, també, que es tractava d'un local amb força entitat, ja que en alguns cartells conservats dels anys 1903 i 1904 es fa referència a inversions en decorats, vestuari i perruqueria. Així doncs, i com que l'activitat de la Congregació de Sant Lluís Gonzana i Joventut Catòlica anava en augment, es va plantejar l'edificació d'un local amb les condicions idònies per a representacions teatrals.

Les dues associacions van acordar demanar un préstec en forma d'accions amortitzables a tothom qui volgués. Aquestes accions tenien un valor de 125 i 25 pessetes en dues sèries (una petita fortuna per l'època), cosa que fa pensar que només van poder comprar-les persones amb un rellevant poder econòmic. El nou edifici es va construir en un terreny conegut popularment com *l'Hort de Can Maranya*, que l'industrial Jeroni Guixà i Armengol va donar a les dues societats. Des de llavors, aquestes (Joventut Catòlica i Associació de Maria Immaculada i Sant Lluís Gonzaga) van quedar unides adoptant un nom conjunt: Centre Catòlic.

La nova seu social es va inaugurar el 30 de juliol de 1905 i va començar acollir diferents representacions teatrals, entre elles, *Els Pastorets*. *Els Pastorets* van resistir fins i tot durant l'explosió social que va viure Catalunya el 1934 amb la proclamació de l'Estat Català de la

República Federal Espanyola per part de Lluís Companys. Va ser però durant la Guerra Civil quan, per primera vegada en molts anys i degut a l'excepcionalitat de la situació, es van deixar de representar (no hi ha cap tipus de referència entre els anys 1936 i 1938). Amb la fi de la guerra però, l'obra va tornar a ressorgir i el 1939 *Els Pastorets* es van representar de nou. El 1940, època de postguerra ja per sí dura i fosca, la vida dels santquirzencs va patir una nova sotragada: unes greus inundacions provocades pel desbordament del riu Ter van agreujar encara més les ja penoses condicions de vida. Però tot i l'angoixa i l'austeritat imposada, El Centre va seguir endavant i realitzant millores de forma freqüent.

Entenent el context de l'època, cal destacar que fins l'any 1942 només un personatge femení apareixia en la representació (tot i que en l'obra original n'hi ha més). Aquest era la Verge Maria que, durant molts anys, va ser representat per un home. Afortunadament, amb el pas del temps, i a poc a poc, la figura femenina va anar agafant força i es van anar incorporant tots els personatges de l'obra original.

Amb alts i baixos, El Centre va seguir amb la seva trajectòria. Als anys setanta es van començar a redactar altre cop programes de mà en català i mica en mica es va anar recuperant l'ús de la nostra llengua. Els vuitanta, i ja després de la mort del dictador Franco, es van viure moments de molt optimisme, de canvis i celebracions com, per exemple, la commemoració dels setanta-cinc anys d'*El Bressol de Jesús*.

I potser va ser gràcies a aquest optimisme amb el qual es vivia la nova dècada que ni l'incendi que va calcinar completament l'edifici del teatre El Centre l'any 1986 va minvar ni acabar amb l'esperit i la il·lusió pels *Els Pastorets*. Durant dos Nadals, i fins que no es va inaugurar el nou edifici, la representació de *Els Pastorets* es va dur a terme al Pavelló Municipal.

Els nous inicis no van ser fàcils, però, a poc a poc, i gràcies a l'esforç col·lectiu, *El Centre* va tornar a ser un espai per compartir amb el poble. I fins avui, que *El Centre* segueix essent un lloc de trobada durant les festes nadalenques on impregnar-se de l'esperit de *Els Pastorets*. I és que, a Sant Quirze, un Nadal sense en Garrofa i en Pallanga no és tan Nadal.